

Eser incelemesi / Book Review

**THEO SOMMER: BU NATO GÖREVİNİ
TAMAMLAMIŞTIR, BİRLİK DAHA AVRUPALI
OLMALIDIR.**

**Theo SOMMER: Diese Nato hat ausgedient, Das Bündnis muss
europäischer werden.**

Mustafa YILDIZ*

ÖZET

İkinci Dünya Harbi sonrası Sovyet tehlikesine karşı kurulmuş olmasına rağmen, Berlin duvarı yıkıluncaya kadar herhangi bir faaliyette bulunmamış olan NATO'nun, sonrasında tek kutuplu dünyanın inşaaı için elinden geleni ardına koymayacak adımlar atması ve İslam coğrafyasını kana bulayan her işte neredeyse birincil aktör olarak ortaya çıkması, bir gerçek olarak ortadadır. Varlık sebebi VARŞOVA PAKTI'nın ilgasına rağmen ayakta tutulmaya çalışılmasının, makul bir sebebinin kalmadığını göstermek babında kaleme alınmış olan 'Bu NATO görevini tamamlamıştır, Birlik daha Avrupalı olmalıdır' kitabının özeti mahiyetini taşıyan bu inceleme, gerek NATO'nun attığı adımlarda kullandığı metotlar, gerekse üyelerinin sınırlarını aşan konulardaki müdahale ısrarı olsun, kurumsal olarak yeniden gözden geçirilmesi gerektiği konusunu ortaya çıkarmakta, uluslararası boyutta sebep olduğu ve içinden çıkılmaz bir hale soktuğu konuların da bölgesel bazda yeniden ele alınmasını ve yerel ittifakların kurulması istikametinde adımların atılmasını elzem kılmaktadır. Mazlumların daha çok ezilmelerinden başka bir işe yaramayan kuruluşların insanlığa refah getirmeleri mümkün olmayacaktır.

Anahtar Kelimeler: NATO, Varşova Pakti, Theo Sommer.

ABSTRACT

Even though the NATO was formed after World War II to oppose the Soviet threat, it did not operate until after the fall of the Berlin Wall. Today it is evident that the NATO has been working towards a unipolar world and has been playing a leading role in all operations that throw Muslim lands into chaos and bloodshed.

* Dr., Viyana Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi, E-mail: mstyildiz@yahoo.com

In this paper, we will examine the book "NATO No Longer Fits the Bill, We Need a More European Alliance" by Theo Sommer, in which he argues that losing its reason of existence with the annulment of the Warsaw Treaty, there is no need to keep the NATO alive in its current form. He argues that its current methods, as well as the insistence of its members to participate in matters outside of its concern, makes it clear that the NATO has to be examined on an institutional level. He emphasises the need to reconsider international issues, which the involvement of the NATO brought to a deadlock and the need to form local alliances. It is not possible to ensure the welfare of humanity with institutions that do nothing but cause oppressed people more harm.

Key words: NATO, Warsaw Pact, Theo Sommer.

GİRİŞ

Sovyet tehlikesine karşı 1949 yılında kurulmuş olmasına rağmen Soğuk Savaş döneminde hiçbir operasyon gerçekleştirilmeyen NATO, bu dönem sona erip de tek kutuplu kalan dünyada ABD'nin kendini dünyanın jandarması gibi görüp NATO'yu menfaatleri istikametinde kullanmaya başlamasına da yönelik, 1990 ve 1991'de Irak'ın Kuveyt'i işgali üzerine ilk operasyonlarını yapmış oldu. Daha Varşova Paktı ilga edilir edilmez sorgulanmaya başlanan, fakat çeşitli mülahazalarla ayakta kalmasına gayret edilmiş olan NATO'nun sebep olduğu hoşnutsuzluk ve çıkmazlar münasebetiyle, artık varlığına ihtiyaç duyulup duyulmadığı irdelenmesi gereken bir konudur. Bosna-Hersek, ardından Kosova, akabinde Afganistan, Somali ve tekrar Irak'ta önümüze çıkan, Kongo ve en son Libya'ya müdahale çerçevesinde yapılan beyanatlar, dünya kamuoyunun NATO ve varlık sebebinin sorgulanması istikametindeki savını biraz daha kuvvetlendirmektedir. Suriye ve son dönemde Ukrayna ile ilgili NATO'nun sessizliği, başka bir ifadeyle, hareket kabiliyetinin daraltılmış olması ve bu minvalde ortaya koyduğu aciziyet, yeni alternatif arayışlarını ortaya çıkarmaktadır. İncelemeye çalıştığımız kitapta, NATO'nun kuruluşundan itibaren tarihini aynel yakın yaşamış ve incelemiş batılı bir aydın olarak Theo Sommer, bu tezi teyid mahiyetindeki düşüncelerini okuyucusu ile paylaşmakta, farklı ve aynı zamanda kritik bir bakış açısı sunarak NATO'nun biraz da Avrupa odaklı bir yapı kazanması hususunu irdelemektedir.

Kendi kuşağı açısından NATO'nun gerekliliğine inanan vedoğudaki rakibini kaybettikten yirmi yıl sonra sorgulanmasının tabii olduğu kanaatini taşıyan yazar, Pakta halen ihtiyaç var mıdır? Varsa, hangi şekil, güç ve yoğunlukta? Paktın işi ne olmalıdır? Bölgesel savunma mı, dünyanın

jandarması ABD'nin dizginine tutunmuş küresel uzantı ve el atan mı, ya da BM'in barış sağlayan ve koruyan bir rezervi mi? Üye ülke halkları, savunma giderleri hususunda, uzak coğrafyalardaki istikrarı sağlamak için, hangi faturaları üstlenmeye hazırdırlar? gibi sorularla bir muhasebe yapma ihtiyacı hissetmektedir.

Yukarıda zikredilen sorulara cevap veren yazarın NATO ile alakalı değerlendirmeleri, Orta Doğu'da vuku bulan olayları yeniden bir değerlendirmeye tabi tutmak vebölgesel bağımsız yeni oluşumlara adım atmak açısından büyük önemi haiz gibi görünmektedir.

Paktın başlangıç zamanlarını ve gelişimini değerlendirdiği birinci bölümde, İkinci Dünya Harbi'nin dört yıl sonrasına dikkat çeken yazar, Alman militarizmi korkusunun yeni bir çehre kazanıp Sovyet tehlikesi olarak zuhur ettiğini ve işte NATO'nun bu tehlikeye karşı 4 Nisan 1949 tarihinde Vaşington'da oniki¹ batılı dışişleri bakanının altına imza attıkları Kuzey Atlantik Pakt'ı adı altında kurulduğunu belirtmektedir.

Komünistler ardarda Bulgaristan, Romanya, Polonya ve 1948'de de Çekoslovakya'da iktidarı ele geçirerek demokratik partileri baskı altına alınca, Hitler'in boyunduruğundan kurtulan memleketler, Sovyetlerin uydusu haline gelmiştir. Moskova, Türkiye'ye de boğazlarda askeri bir varlık gösterebilmek için baskı yapıp, Tito Yugoslavya'sını da, Stalin diktasını kabule zorlamıştır.

Washington Antlaşması'nın beşinci maddedeki, "herhangi biri veya birkaçına karşı Avrupa ve Kuzey Amerika'da yapılacak bir silahlı saldırı, hepsine karşı yapılmış" sayılacak ifadesi, ortakların birbirlerine yardım hususunu teyid etmektedir. Stalin verilen mesajı algılamış ve NATO'nun kuruluşundan dört hafta sonra, Berlin ablukasını kaldırmıştır. 1949 sonlarında Oniki'ler Washington Antlaşması'nda öngörülen müşterek savunma organizasyonunu genişletmeyi kararlaştırdılar ve North Atlantic Treaty'den North Atlantic Treaty Organization, (NAT'tan NATO) oldu. 1952'de Yunanistan ve Türkiye, 1955'te de nihayet Almanya ve Ulusal Meclis'te Avrupa Savunma Topluluğu projesi akamete uğrayınca Fransa da, NATO'nun üyesi oldular. Paktın savunma kalkanı Batı Avrupa'da böylece yerleşmiş ve sağlamlaşmış oldu.

¹ABD, İtalya, Danimarka, İzlanda, Portekiz, Norveç, Kanada, Britanya, Fransa, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg

1989/90 yıllarındaki kırılma esnasında Batı Almanya'nın doğu sınırında müttefiklerin Federal Ordu'nunki kadar askeri bulunmaktaydı. Toplam 1,3 milyon asker. Bu çok uluslu varlık, Atlantik Paktı'nın bölünmezliğini ifade ediyordu. Savunma potansiyeli, Amerikan atom silahlarıyla da desteklenmiştir. Sayıları 7.000'ibulan atom silahı caydırıcılık özelliği taşıyordu. 80'li yılların başında, 4.000 savaş başlığı vardı. Bunların %60'ının ancak 25 km'yi vurabildiği düşünülürse, kendi kendini imha etmekten başka bir işe yaramayacağı anlaşılmaktadır. Yani bu bir intihar demektir. Helmut Schmidt'in Alman topraklarında ilk silahın kullanımıyla teslim bayrağını dalgalandıracağını belirttiğini ifade eden yazar, diğer başbakanların da farklı tavır takınmayacaklarını söylemektedir.

Yazar, Batı'nın varlığını tehdit eden askeri tehlikeye karşı bir plan yapılması gerektiğini ve artık içinde bulunduğumuz şartlarda Doğu'nun Batı için direk bir tehlike oluşturmadığını, sadece bu durum dolayısıyla bile, "NATO görevini tamamlamıştır" demenin yanlış olmayacağını vurguluyor.

DEVİRİM VE DÖNÜŞÜM

Soğuk Savaş döneminden beri NATO sürekli bir 'dönüşüm' yaşıyor. Son senelerde Batı'da ordular küçültülüyor ve yeniden gözden geçiriliyorlar. Yapısal reformlar yoluyla mecburi olan askerlik hali, mesleki bir durum kazanmaya başlamış, 28 NATO üyesi ülkenin 24'ü mecburi askerliği kaldırmıştır. İngiltere bunu 1963 yılında uygulamaya koymuş, en son Alman ordusu da 2011 yılı ortalarında askerlik meselesini profesyonel orduya dönüştürmüştür. Bu konuda henüz taviz vermemiş olan Türkiye ve Yunanistan'ın yanında Norveç ve Estonya sayılabilir. Aynı zaman diliminde Almanya topraklarındaki müttefik asker sayısı da bir hayli azaltılmıştır.

'Dönüşüm' parolasını kendine afiş edinen NATO, 1999 ve 2010 yıllarında da iki kez yeni 'stratejik konsept' geliştirmiş oldu. Helmut Schmidt NATO'nun son şekli için "dev bir bürokrasi ahtapotu" tabirini kullanmaktadır. 'Stratejik konsept'le ilgili ifadeleri muğlak kabul eden yazar, bunları kendilerine hiçbir görev yüklenmeyen ama herşeye izin veren bir karakterde algılamaktadır. Kasım 2010 Lizbon zirvesinde kararlaştırılan yeni stratejik konseptin incelenmesi durumunda bunun bir 'istek listesi'nden öteye geçmediği de bir gerçektir.

ESKİ BİRLİK YENİ GÖREV PEŞİNDE -OUT OF AREA – OUT OF BUSINESS?

Paktın kuruluşunda Dean Acheson, Birleşik Devletler'in güvenliği meselesini sınırlarla değil, "Uluslararası barışın tehlikeye girmesi, dünyanın neresinde olursa olsun, bizi direk etkiler" şeklinde belirtmiştir. Senatör Richard Lugar da Sovyetler gibi bir rakipten yoksun kalmış bir NATO'nun, kendine yeni vazifeler bulmazsa, varlık sebebini yitirmekle karşı karşıya kalabileceğini ifade etmiştir. Bugün bile NATO'da halen, Lugar'ın teklifine ne kadar uyulmalı tartışması sürmektedir. BM'nin de desteğiyle başlamış olan ve daha sonra kendi inisiyatifiyle karar verdiği son yirmi yılın müdahalelerine bakınca, kullanılan siyasi araçların gerekliliğinin ne kadar şüpheli olduğu sonucuna varmamak elde değildir. Geçen yirmi yılın önemli müdahalelerine atfedilecek bir nazar, bunların hesaplanandan farklı sonuçlandığını göstermektedir: 1991 Irak, 1992/95 Somali, 1994/95 Bosna-Hersek, 1999 Kosova, 2001'den beri Afganistan, 2003-2011 Irak, 2006 Kongo, 2011 Libya.

Geçen bunca seneye rağmen Somali'de sükûnetin sağlanmadığı, 1991'de, Irak'ın Kuveyt'i işgali bahane edilerek yapılan Birinci Körfez Savaşı'nın, BM vasıtasıyla meşrulaştırılmasına rağmen beyhude bir çaba olduğu, 1994/95'te Bosna-Hersek, 1999'da da Kosova'da barışın teminine rağmen siyasi başarıdan söz edilemeyeceği ve gerek Bosna-Hersek, gerekse Kosova için bilançonun memnuniyet vermediği bir gerçektir. 1996'daki Kongo müdahalesi de başarısızlıkla neticelenmiştir. 2003'de Irak'ın başına açılan yalanlarla dolu ve uydurma savaşla "bağımsız, istikrarlı ve özerk bir Irak" hayal edilmiş, geriye bunlardan iz kalmamıştır. Müdahalenin bilançosu ise korkunçtur. İkinci Körfez Savaşı'ndan çıkarılması gereken önemli dersi yazar şöyle özetlemektedir: "Dış güçlerin müdahalesi ile ulaşılan değişim, çoğu zaman istenenin tersine bir durum arz etmektedir. Oysa kendine müdahale edilen ülkelerin bütün gelişmeleri, tarih, kültür, kökleşmiş töreler ve yansımalarından etkilenmekte, bunların bütün dış etkilerden daha kuvvetli olduklarını göstermektedir. Süngü, füzeler ve uçaklar burada oldukça az rol oynayabilirler."

11 Eylül 2001 olayları bahane edilerek işgal edilen Afganistan, NATO'nun söz sahibi olmadığı bir NATO savaşına dönüştü. Afganistan'da da bilanço üzücü bir tablo sergilemektedir. Takip edilen stratejilerin hiçbiri arzu edilen başarıyı getirmemiştir. NATO'nun 2011'de Libya'daki en yeni müdahalesiyle diktatörlüğün yıkılmış olmasına karşın normal çalışan bir devletten bahsetmek hala mümkün görünmemektedir. Libya müdahalesi de

şimdiye kadarki durumu tasdik etmektedir: Dışarıdan yapılan askeri müdahalelerin, akış ve tesirini önceden doğru tahmin etmenin kolay olmadığını belirten yazar, bu müdahale sonrası Atlantik Paketi'nin durumuyla alakalı olarak yeni birkaç şok bulgunun tespitinde bulunuyor:

1. Savaşın kara kuvvetleri devreye sokulmadan kazanılamayacağı,
2. Savaş kararını bir-iki üye devletin vermesine rağmen, bütün üyelere mal edilmek istendiği, bu münasebetle 28 üyenin sadece yedisinin buna iştirak ettiği,
3. Amerikalıların alışık olunmayan bir rol üstlendikleri, idareden ziyade arka planda kalıp tüm rizikoyu paylaşmak istemedikleri,
4. Libya savaşının, Avrupalıların tek başlarına böyle bir savaşı sürdüremeyeceklerini gösterdiğini, ABD'siz Avrupa'nın acemi kalacağı ve bir şey yapamayacağı,
5. Libya savaşında kullanılan diplomatik dilin, dünya kamuoyunu ve halkları yanılttığını, 'vatandaşın korunması' olarak lanse edilen savaşın, yönetim değişikliği için yapıldığının aşikâr olduğu ve bunun da Moskova ve Pekin'in müdahale hususunda çekimser kalmalarına sebebiyet verdiği.

Yazar, Libya'daki zayıflık, anlaşmazlık ve karmaşıklığın Suriye'ye müdahale hususunda endişeye sebep olduğunu ifade ederken, Libya'da yaşanan bu olayın, bir müddet için birlikçe yapılan son silahlı müdahale olduğunu ifade etmektedir.

AMERİKA VE AVRUPA: HÂLÂ ORTAK MI?

2011 Haziran'ında Obama'nın, "artık kendi memleketimizle ilgilenmenin vakti geldi" (*nation building at home*) sözü, yakın gelecekte Amerika'nın, önceliğini, dış savaş alanlarından içteki yapılanmaya kaydıracağını göstermektedir. Üstünlük gayreti kaybolmamakla birlikte, dünya hükümdarlığından çok küresel liderlik (*global leadership*) ısrarını sürdürecektir. Avrupa bu durumda biraz geri plana düşecektir. ABD'nin öncelik verdiği saha Pasifik olacaktır. Zira 21. yüzyılda Yeni Dünya Düzeni'nin güç gösterisi bu bölgede sergilenecektir. Bunu, birçok yetkilinin çeşitli vesilelerle dile getirdiklerini belirten yazar, ikinci ağırlık noktasının Orta Doğu, başka bir deyişle İran olacağını ve ileri bir geleceğe kadar burada da ABD'yi meşgul edecek bir durumun sözkonusu olduğunu ifade etmektedir.

Yazar, Helmut Schmidt'in demografik gelişmeleri de nazarı dikkate alarak, ABD'nin ağırlığını iç politika ve iç sorunlara atfedeceğini önceden sezerek, “Yerküre üzerindeki demokrasi, insan haklarının yaygınlaştırılması ve dünya düzeninin muhafaza edilmesi gibi konuların, Amerika seçmeninin ilgi alanından çıkacağını” vurguladığını ifade etmektedir. Bu minvalde Obama da, “Amerika! Kendi evimizde kendi ulusumuzu kurmaya odaklanmanın zamanı gelmiştir” diye halka seslenmek zorunda kalmıştır.

Yazara göre müttefikler, her halükarda birliği yeniden şekillendirmeli, NATO daha dürüst olmalı, gerekli olana odaklanmalı ve üye ülkelerin iç siyasi temellerini sarsmadan, Yeni Dünya Düzeni'nde jeopolitik olarak yapılabilecekleri güçleştirmelidir.

GELECEĞİN NATO'SU

NATO'nun geleceğiyle alakalı yazar şöyle düşünüyor: ‘Siyaset ve diplomasiyi önceleyen, silahlanmayerinediyaloğu tercih eden bir durum sağlanmalıdır. ABDdünyanınartık tek hâkimi olmamakla birlikte, bir süre daha en büyük güçolarakkalacaktır. AB de basite alınacak bir güç değildir. Kalkınma yardımlarının en büyük destekçisidir. Bütün noksanlarına karşın dünyanın ikinci büyük ordusuna sahiptir. Her şeye rağmen ABD ve AB birbirlerini tamamlayıcı öğelerdir. NATO'daki transatlantik kenetlenmeden ikisi de istifade etmektedirler. NATO üyeleri, birliğin çağımızda genel amacı hususunda anlaşmalıdırlar.Geçmişin tecrübelerinden ders çıkarılmalı ve Birlik başlangıçtaki amaçlarını hatırlamalıdır.İlkesi, “köklere dönüş” olmalıdır. NATO, üye ülkelerinin savunmaları için kurulmuştur. Başkaca bir şey için değil. Askeri müdahale direk tehlike arz eden durumlar için her zaman bir opsiyon olmakla birlikte, kaçınılması gereken bir durumdur.ABD bir tarafta, AB diğer taraftaNATO'nun iki sütunlu bir birlik olması çalışmaları cisimlendirilebilir.’

SONUÇ

Tehlikeler ve tehditler farklılık arz eden bir yapı kazanmıştır. İç çelişki, eksiklik ve belirsizliklerden kurtulmuş bir NATO'nun transatlantik ortaklar arasında bağlantı olarak devam etmesi ve fakat askeri konulardan ziyade siyasi, ekonomik ve kültürel konularla ilgilenmesi gerekir diyen yazar, Genelkurmay, planlamacılar ve işi başından aşkın parlamentolardan ziyade uluslararası bir bilgiler konseyi kurularak, geleceğin yeniden inşa edilmesi savını öne sürüyor.

Çağın sorunları, bütün konuları arkada bırakacak ehemmiyettedir. Çevre sorunları, iklim değişiklikleri, nüfusun hızla artması, enerji güvenliği, gıda sıkıntısı ve süreklilik arz eden ekonomik krizler. Bütün bunlar varken NATO sadece askeri kaygılar taşıyan bir birlik olarak varlığını sürdüremez. Yeni parolayı da, ABD ve AB arasında çok daha geniş ve sağlam bir altyapı oluşturacak ‘eski ittifak, yeni antlaşma’ olarak açıklıyor.

Netice itibarı ile halen varlığı ve yokluğu arasında fark olmayan bir BM, bürokrat organizasyonu olmaktan ileri varlık sergileyemeyen bir AGİT ve tesiri kendinden menkul bir G-8 ve G-20 ile günümüz dünyası hâlihazırda lidersiz bir görüntü arz etmektedir. Her son aslında bir başlangıcın habercisi konumundadır. Gerek Batı Avrupa ve gerekse Türkiye, içinde bulunulan bu durumdan azami derecede istifade ile yeni bir yapılanmanın öncülüğünü üstlenebilirler. Tek kutuplu bir dünya yerine farklı anlayışların temsil edildiği çok kutuplu, ama bu ölçüde de halkların adilane bir şekilde dünya nimetlerinden istifadesini mümkün kılacak, savaştan çok barışa hizmet edecek ve diyalogu yeğleyecek yerel yapılanmalar, daha huzurlu bir dünyanın tesisine zemin hazırlayacaktır. Huzurun hâkim olduğu bir dünya, yaşanılabilir bir dünya olacaktır.

KAYNAKÇA

Theo SOMMER. *Diese Nato hat ausgedient, Das Bündnis muss europäischer werden.* Edition Körber-Stiftung, Hamburg, herausgegeben von Roger de Weck, 2012, 126 sayfa.

ISBN: 978-3-89684-144-5

Adı: Mustafa Yıldız Dr.

Babaadı: Hasan

Çalıştığı kurum: Avuturya İslam Cemaati (İGGİÖ)

Tel: 0043-1-5233645-21 Cep: 0043-699-15960173

Adres (iş): Neustiftgasse 117, 1070 Wien, Austria

BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ

Bingol University
Journal of Social Sciences Institute
ISSN: 1309-6672

YAYIN İLKELERİ / THE PRINCIPLES OF THE PUBLICATION

Ulusal Hakemli olan Dergimiz, yılda en az iki sayı hâlinde yayımlanır.

This journal is published two issues in every year.

Dergide sosyal bilimler alanlarında Türkçe ve yabancı dillerde yazılmış özgün araştırma makaleleri yayımlanır.

Original articles written in Turkish or in any foreign languages are published in the area of social science in this journal.

Yazılar yayınlama ve danışma kurulunun onayından geçtikten sonra yayımlanır.

Articles are published after approving of editorial and advisory boards.

Yazıların içeriğinden yazarları sorumludur.

All writers are responsible for the content of the articles.

Tüm hakları saklıdır. Derginin adı belirtilmeden hiçbir alıntı yapılamaz.

No part of this publication may be reproduced or utilized in any form without referring the name of the journal.

MAKALE YAZIM KURALLARI

Dergide yayımlanması istenen yazılar, sosyal bilimler alanında, bilime katkısı olan, özgün çalışmalar olmalı ve aşağıda belirtilen nitelikleri taşımalıdır.

1- Türkçe ve yabancı dildeki başlıklar, yazının kapsamıyla uyumlu; yazının konusunu kısa, açık ve yeterli ölçüde yansıtmalıdır.

2- Türkçe ve yabancı dildeki özetler, yazının amacını, kapsamını ve sonuçlarını yansıtmalı ve yazının diğer bölümlerinden ayrı olarak yayımlanabilecek biçimde hazırlanmış olmalıdır.

3- Türkçe ve yabancı dildeki özetlere beşer tane anahtar kelime eklenmelidir.

4- Yazı, dil ve ifade yönünden, dilbilgisi kurallarına uygun olmalı, açık ve yalın bir anlatım yolu izlemeli, amaç ve kapsam dışına taşan gereksiz bilgilere yer verilmemeli ve makale yazım kurallarına uygun olmalıdır.

5- Makalenin hazırlanmasında bilinen bilimsel yöntemlere uyulmalı, çalışmanın konusu, amacı, kapsamı, hazırlanma gerekçesi vb. bilgiler yeterli ölçüde ve belirli bir düzen içinde verilmelidir. Makalede kullanılan şekil, tablo, fotoğraf ve diğer belgeler, bilimsel kurallara uygun olarak hazırlanmalı, yazının amacına ve kapsamına uygun olarak seçilmeli, yazıda değinilmemiş gereksiz belgelere ve kaynaklara yer verilmemelidir.

6- Makalede kullanılan şekil, tablo, fotoğraf ve diğer belgelerin kolayca anlaşılacak biçimde yalın ve yeterli bir açıklaması bulunmalıdır.

7- Yazıda kullanılan kaynaklar yazım kurallarına uygun olarak düzenlenmeli, değinilen her belge kaynaklar kısmında yer almalı, ancak yazıda değinilmeyen belgelere kaynaklar kısmında yer verilmemelidir.

8- Sonuçlar, araştırmanın amaç ve kapsamına uygun olmalı, ana çizgileriyle ve öz olarak verilmeli, metinde sözü edilmeyen veri ya da bulgulara yer verilmemelidir.

Makale aşağıdaki biçimde düzenlenmiş olmalıdır:

1- Kâğıt boyutu, 16,5x24,5 ebadına ayarlanır.

2- Yazılar kâğıdın bir yüzüne 12,5x19,5 cm. boyutunda basılır. (Kenar boşlukları üstten 2,5 alttan 2,5, iç kenar 2,5 dış kenar 1,5 cm. olacaktır.) ilk sayfada üstten 2 satır boşluk bırakılır.

3- Yazılar PC bilgisayarda Microsoft Word programında 11 punto Times New Roman karakteri ile 1,2 nk. satır aralıklı olarak yazılır.

4- Özetler 10 punto, yazı içindeki tablolar, fotoğraflar ve şekil adları ile dipnotlar 9 punto ile yazılır.

5- Makalenin başlığı ilk sayfanın başına kalın 14 punto büyük harflerle sayfa ortalanarak yazılır. Türkçe başlığın altına yabancı dilde başlık ilk harfler büyük diğerleri küçük olarak yazılır. Metin içindeki başlıklar öncesinde 12 punto sonrasında 6 nk boşluk bırakılır.

6- Başlıktan sonra 12 punto aralık verilerek yazar ad(lar)ı unvansız olarak yan yana sayfa ortalanarak yazılır. Unvan, çalıştığı kurum ve e.mail adresi dipnot olarak belirtilir.

7- Çalışma herhangi bir kurumun desteği ile gerçekleşmiş ise kurumun adı ilk sayfanın altında dipnot olarak belirtilir.

8- Yazar adından sonra 12 nk boşluk bırakılarak Türkçe ve yabancı dilde 150 kelimeyi geçmeyen özet yazılır ve yazının ana konusunu tanımlayan anahtar kelimeler bu özetlerde belirtilir.

9- Makale, tablo, şekil ve fotoğraf ve kaynaklar dâhil 30 sayfayı geçmemelidir. Makalenin toplam boyutu 3 mb'ı aşmamalıdır

10- Şekil, tablo ve fotoğraflar bilgisayar ortamında hazırlanıp metin içinde ya da sonunda sayfa boyutlarını (11,5x19,5cm.) aşmayacak şekilde yerleştirilir. Sayfa boyutlarını aşan şekil, tablo ve fotoğraflar ile renkli basılan sayfaların basım masrafları yazar tarafından karşılanır. Makalede yer alan fotoğraf ve şekillerin yoğunluğu düşük olmalıdır.

11- Tablo, şekil, fotoğraf başlıkları ile altlarındaki tablo, fotoğraf veya şekil arasında 6 nk ara bulunacaktır. Tablo, şekil ve fotoğraf başlıkları, bold,(siyah), 1 cm içeriden sağa yash, 9 punto yazı ile ve “**Tablo 1:**” şeklinde olacaktır.

12- Atıfta bulunulan kaynakların dipnotta gösterilmesi esastır. Dipnotlar, ilk yazılıştta yazarın adı, soyadı, “ “ arasında makale adı, kitap veya dergi adı, yayın yeri ve yılı sıralamasına göre gösterilir. Kitap adı, dergi adı veya benzeri kaynaklar, italik olarak yazılacaktır.

13- Açıklamalar ise, aynı şekilde sayfa altında dipnotta verilir. Aynı sıralamaya göre kaynağı gösterilir.

14. Yararlanılan kaynakların, metin içerisinde gösterilmesi mecburi görülen bazı durumlarda, uluslar arası kaynak gösterme esaslarına uyulur. Ancak açıklamalar yine dipnotta gösterilir.

15- Metin içinde ve dipnotta gösterilen bütün kaynaklar makalenin sonundaki Kaynakça listesine eklenir. Kaynakça, bölümünün boyutu10 puntoya ayarlanır. Bu bölümde yazar soyadı (büyük harf) ve adına göre alfabetik olarak dizilir. Çok yazarlı kaynak gösterimlerinde, ilk yazarın soyadından sonraki yazarların soyadlarının sadece ilk harfi büyük yazılır ve yazar soyaadları aynı şekilde öne alınır. Kaynakça listesinde, yazar adının bulunduğu ilk satır sonraki satırlara göre, 1 cm. içeriden aslı şekilde ayarlanır.

16- Kaynakların önüne sıra numarası konulmaz ve diğer bibliyografya kurallarına uyulur.

Makale teslim edilirken;

1- Yayınlanması istenen makaleler, yayın ve yazım ilkelerine göre A4 formatında bilgisayar ortamında hazırlanıp [www.bingol.edu.tr/ Fakülteler&Bölümler/Enstitüler/Sosyal Bilimler Enstitüsü/Sosyal Bilimler Dergisi](http://www.bingol.edu.tr/Fakülteler&Bölümler/Enstitüler/SosyalBilimlerEnstitüsü/SosyalBilimlerDergisi) adresinden alınan başvuru formu ile birlikte sosbil@bingol.edu.tr e-posta adresine gönderilecektir. Aynı yazımın, 1 nüsha bilgisayar çıktısı alınıp yazarlar tarafından imzalanarak Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sekreteriyasına ulaştırılacaktır.

2- Hakem önerileri doğrultusunda yeniden düzenlenen makalenin son şekli, yeniden ve aynı şekilde sosbil@bingol.edu.tr adresine ve bir nüshası imzalanarak Enstitü Sekreteriyasına gönderilir.

3- Hakemlerden olumlu rapor alamayan ve dergimiz yazım kurallarına göre hazırlanmayan makale yayınlanmaz, yazarına iade edilmez, bu konuda idari ve adli bir sorumluluk kabul edilmez.

Yazışma Adresi:

Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü 12100 BİNGÖL

Tlf: 0 (426) 2150072 Faks: 0 (426) 2150072

e-posta: sosbil@bingol.edu.tr